

Operació Astra: el cel europeu, més contaminat

El satèl·lit Astra de difusió directa de TV ha començat a donar voltes sobre l'Equador, disposat a servir d'ací a pocs mesos un total de 16 programes sobre el cel d'Europa. Comença una nova era en la construcció d'un espai europeu de l'àudio-visual i de la TV amb una iniciativa directament transnacional, transeuropea i comercial.

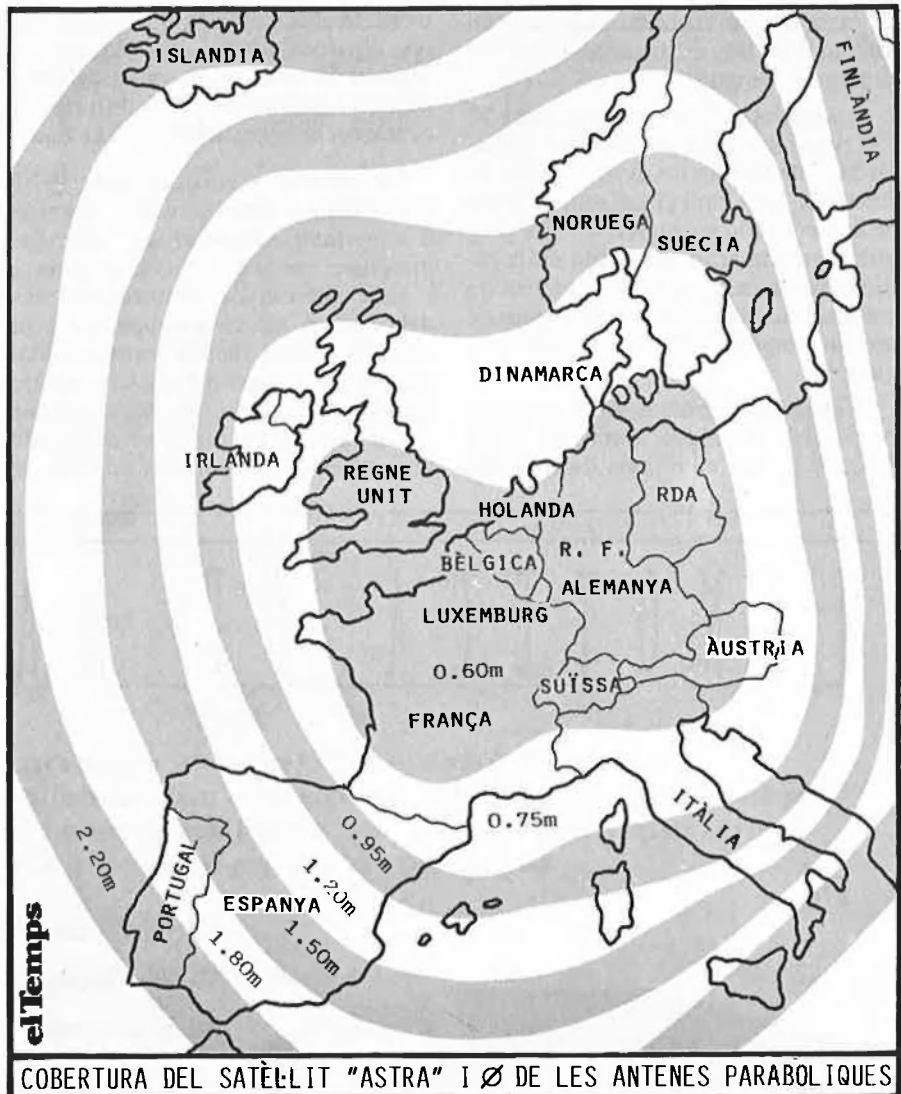
Josep Gifreu

El recent llançament de l'Astra per iniciativa d'una empresa privada amb seu a Luxemburg, la Societat Europea de Satèl·lits (SES), assenyala el punt crític en què es troba el procés d'integració europea en els terrenys de la comunicació i la cultura. L'èxit de l'empresa SES en impulsar, gestionar i executar una iniciativa de tal envergadura, resulta tan espectacular com el fracàs de les altres iniciatives europees originades en el sector públic i amb la implicació de diversos estats.

Així, doncs, ¿la primera televisió pan-europea serà estrictament comercial? Si la SES aconsegueix els rendiments que preveu i les emissores contractants la viabilitat comercial, la resposta serà afirmativa. És a dir, l'Astra serà el primer satèl·lit destinat a la integració de l'espai televisiu europeu. I ni els estats, ni les instàncies comunitàries, podran exercir cap autoritat sobre les emissions vehiculades a través del satèl·lit, llevat de les derivades del fet que Luxemburg és un estat de la CEE.

Convé distingir aquí els problemes derivats de l'estructura accionarial de la SES, dels problemes que planteja la contractació dels 16 canals del satèl·lit. Com que la SES és una empresa comercial que es regeix pel dret privat, li resulta indiferent el tipus de contractant del servei mentre sigui solvent. Per això no és massa determinant que els principals accionistes de la SES siguin bancs centroeuropeus (Banque General de Luxembourg, Deutsche Bank, Compagnie Financière) o altres empreses interessades (Natinvest, Kinnevik International, Kirbi, Thames Television, etc.). En tot cas, el fet més significatiu és el desafiament que la SES i el seu projecte fet realitat en tres anys ha representat per als consorcis internacionals europeus que es proposaven uns objectius similars.

De tota manera, les conseqüències més importants d'aquesta iniciativa se situen en la contractació de canals.

¿Qui té capacitat avui de contractar un canal de TV per satèl·lit que costarà a l'any més de 800 milions de ptes.? A Europa, molt poques emissores. Deixant de banda les públiques, només alguns grups multimèdia i multinacionals podrien accedir-hi.

En aquesta operació Astra, el portavaions es diu Gran Bretanya. De fet, dels 16 canals, la majoria ja estan compromesos o emparaulats amb grups britànics o que tenen a Gran Bretanya

el trampolí comercial per a Europa. És el cas del magnat nord-americà Rupert Murdoch —amb interessos en tot el món, propietari concretament del *The Times* de Londres—, que ja ha sol·licitat cinc canals (per als programes Sky Channel, Sky Movies, Sky News, Eurosport i Disney Channel); i el del magnat anglès més directament competidor, Robert Maxwell —amb grans negocis a la premsa (grup IPC-Mirror) i a la TV per cable—, que n'havia de-

manat tres; com també la firma Smith Television, que n'ha compromès dos. Els altres sis canals es repartiran probablement d'aquesta manera: quatre per a diferents grups alemanys, i dos per a firmes escandinaves.

En total, doncs, sembla que deu dels setze programes que a partir del primer de febrer de 1989 començarà a emetre l'Astra sobre Europa tindran denominació d'origen anglosaxó. I seran naturalment en anglès. En general, les llengües utilitzades en els programes vehiculats per l'Astra seran l'anglès, en primeríssim lloc, i després l'alemany. El mercat centreeuropeu imposarà en això la seva llei. El francès hi pot ser la tercera llengua.

Si considerem que avui, dels entre 20 i 30 programes que ja s'emeten via satèl·lit —de difusió no directa (Intelsat, Eutelsat, Telecom i Ghorizont)— prop de la meitat són en anglès, el futur pròxim permetrà amb Astra una pluja radioactiva encara molt més intensa de cultura i entreteniment àudio-visuals de matriu anglosaxona i en llengua anglesa.

Si tan preocupants resulten les perspectives de la llengua dominant en els primers i decisius intents de televisió

paneuropea, no ho deixa de ser menys l'evidència d'una més àmplia i sistemàtica estratègia de penetració americana en el mercat àudio-visual europeu i, en conseqüència, en la configuració lenta però segura d'un imaginari col·lectiu europeu modelat segons els estàndards i valors de la gran metròpoli. Europa podrà seguir en directe, per exemple, les evolucions del president Bush de Washington a San Francisco, gràcies als informatius de les grans cadenes de TV americanes (ABC, CBS, NBC), que ja han anunciat la voluntat de conquerir Europa. De moment, la cadena CNN, que emet 24 hores d'informatius sobre Europa pel satèl·lit Intelsat V, ja va assegurar el seguiment constant de la lluita per la presidència entre Bush i Dukakis.

La cobertura europea del satèl·lit Astra resulta ben indicativa del tipus d'integració socio-cultural (llengua, imaginari col·lectiu, gustos, valors...) i socio-econòmica (homogeneïtzació del consum, mercat publicitari...) que aquests poders fàctics transnacionals imposen. El nucli o l'objectiu central de les emissions i de les audiències —que, segons els directius de la SES, passarà d'uns 25 milions de cases en

una primera fase a uns 50 milions més tard— se situa lògicament entorn del centre d'Europa, prenent com a epicentre Luxemburg.

Les emissions que es captaran més fàcilment, amb antenes d'entre 50 i 60 cm. de diàmetre, cobriran una àrea rectangular que té per extrems Birmingham i Copenhagen pel nord, i Bordeus i Viena, pel sud, passant per Milà i Torí. Comprèn les àrees econòmiques i demogràfiques més importants d'Europa. Les franges perifèriques a aquesta àrea són també, almenys en bona part, perifèriques a l'Europa de les grans decisions, i podran accedir als senyals de l'Astra amb antenes successivament més grans i més cares.

En el cas de Catalunya, les antenes hauran de ser d'entre 70 i 90, i per a les Illes i el País Valencià, d'entre 90 i 120. Per tant, en aquest punt, la recepció dels programes de l'Astra des dels Països Catalans no correspondrà estrictament al que se sol entendre per *difusió directa*, ja que les antenes seran relativament cares en el cas de receptors individuals. Ara bé, si es pensa en antenes col·lectives, de comunitats de veïns, llavors la recepció a partir d'Astra resultarà econòmica. □

FONOTECA DE MATERIALS

La primera col·lecció discogràfica amb gravacions de documents sonors originals, recollits directament de la tradició oral de cantadors i sonadors populars valencians.

Vol. I al VI.—Estoig amb materials variats.

Vol. VII.—Morella. Tocs tradicionals de dolçaina.

Vol. VIII.—Algemesí. Danses de la processó.

Vol. IX.—Titaguas. Música tradicional.

Vol. X.—Cant dels Pelegrins de les Useres.

Vol. XI al XIII.—Alt Palància. Música tradicional.

Vol. XIV al XIX.—Estoig amb materials variats.

Vol. XX.—Campanes de la Vuitava del Corpus. El Patriarca.

Ja a la venda: DIFUSIÓ MEDITERRÀNIA.
C/ Sagunt, 173-13 • VALÈNCIA - 366 15 29

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA